DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

17. juni 1999 *

I sag C-260/97,

angående en anmodning, som Bundesgerichtshof (Tyskland) i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Unibank A/S

mod

Flemming G. Christensen,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 32, 36 og 50 i ovennævnte konvention af 27. september 1968 (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1),

har

* Processprog: tysk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.-P. Puissochet, og dommerne J.C. Moitinho de Almeida, D.A.O. Edward (refererende dommer), L. Sevón og M. Wathelet,

generaladvokat: A. La Pergola

justitssekretær: R. Grass,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Unibank A/S ved advokat Hans Klingelhöffer, Ettlingen

— Flemming Christensen ved advokat Rüdiger Stäglich, Darmstadt

— den tyske regering ved kontorchef Rolf Wagner, Forbundsjustitsministeriet, som befuldmægtiget

— Det Forenede Kongeriges regering ved Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent José Luis Iglesias Buhigues, som befuldmægtiget, bistået af advokat Bertrand Wägenbaur, Bruxelles,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 2. februar 1999,

afsagt følgende

Dom

1 Ved kendelse af 26. juni 1997, indgået til Domstolen den 18. juli 1997, har Bundesgerichtshof i medfør af protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 32, 36 og 50 i denne konvention (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77) og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse (EFT L 388, s. 1, herefter »Bruxelles-konventionen«).

2 Disse spørgsmål er blevet rejst under en sag anlagt af Unibank A/S (herefter »Unibank«) mod Flemming Christensen i anledning af en begæring fra Unibank om, at tre gældsbreve erklæres eksigible.

Den retlige baggrund

3 Bruxelles-konventionens artikel 32, stk. 2, bestemmer følgende:

»Rettens stedlige kompetence afgøres efter den parts bopæl, mod hvem fuldbyrdelsen begæres. Såfremt denne part ikke har bopæl på den stats område,

som begæringen rettes til, er stedet for fuldbyrdelsen afgørende for kompetencen.«

4 I Bruxelles-konventionens artikel 36 hedder det:

»Såfremt fuldbyrdelse tillades, kan den part, mod hvem fuldbyrdelsen begæres, anfægte afgørelsen ved appel eller genoptagelse inden en måned efter, at afgørelsen er forkyndt.

Såfremt den pågældende part har bopæl i en anden kontraherende stat end den, hvor afgørelsen, der tillader fuldbyrdelse, er truffet, er fristen for appel eller genoptagelse to måneder og løber fra den dag, hvor afgørelsen er blevet forkyndt for ham personligt eller på hans bopæl. Denne frist kan ikke forlænges på grund af afstanden.«

5 Bruxelles-konventionens artikel 50 bestemmer følgende:

»Officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i en kontraherende stat, skal efter begæring forsynes med fuldbyrdelsespåtegning i en anden kontraherende stat i overensstemmelse med den i artikel 31 og følgende fastsatte fremgangsmåde. Begæringen kan kun afslås, såfremt en fuldbyrdelse af det officielt bekræftede dokument vil stride mod grundlæggende retsprincipper i den stat, som begæringen rettes til.

Det fremlagte dokument skal med hensyn til godtgørelse af dets ægthed opfylde de betingelser, der stilles i den stat, hvor dokumentet er udstedt.

Bestemmelserne i afsnit III, afdeling 3, finder anvendelse i givet fald.«

6 Bruxelles-konventionens artikel 50, stk. 1, første punktum, blev ved artikel 14 i konventionen af 26. maj 1989 om Kongeriget Spaniens og Den Portugisiske Republiks tiltrædelse (EFT L 285, s. 1, herefter »den tredje tiltrædelseskonvention«) ændret som følger:

»Officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i en kontraherende stat, skal efter begæring erklæres for eksigible i en anden kontraherende stat i overensstemmelse med den i artikel 31 og følgende fastsatte fremgangsmåde.«

7 Efter denne ændring er Bruxelles-konventionens artikel 50 affattet på samme måde som artikel 50 i konventionen af 16. september 1988 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT L 319, s. 9, herefter »Lugano-konventionen«.

8 Ifølge den danske retsplejelovs § 478, stk. 1, nr. 5, kan tvangsfuldbyrdelse ske på grundlag af gældsbreve, når det udtrykkeligt er bestemt i dokumentet.

Hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

9 Mellem 1990 og 1992 udstedte Flemming Christensen tre gældsbreve på henholdsvis 270 000 DKK, 422 000 DKK og 138 000 DKK tillige med renter til Unibank i Århus. De tre gældsbreve er maskinskrevne og er også underskrevet

af en tredje person, tilsyneladende en af Unibank's ansatte, som har underskrevet til vitterlighed om debitors underskrift. Det bestemmes udtrykkeligt i de nævnte gældsbreve, at de i medfør af retsplejelovens § 478 kan tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse.

10 Da gældsbrevene blev oprettet, boede debitor i Danmark. Senere flyttede han til Weiterstadt i Tyskland, hvor Unibank lod gældsbrevene forkynde for ham. På begæring af Unibank tillod Landgericht Darmstadt, som har kompetencen for Weiterstadt, fuldbyrdelse af gældsbrevene. Flemming Christensen appellerede denne afgørelse til Oberlandesgericht Frankfurt am Main. Da Flemming Christensen under sagen havde oplyst, at han havde forladt Tyskland — uden at han dog havde givet meddelelse om sin nye adresse — fastslog appelinstansen, at Unibank's retlige interesse nu var bortfaldet, da banken ikke længere kunne opnå, at gældsbrevene blev fuldbyrdet i Tyskland, og gav derfor Flemming Christensen medhold.

11 Unibank appellerede afgørelsen til Bundesgerichtshof, som besluttede at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Er et gældsbevis underskrevet uden medvirken af en person, der er bemyndiget til officielt at bekræfte dokumenter — som f.eks. et gældsbrev efter dansk ret (retsplejelovens § 478, stk. 1, nr. 5) — et officielt bekræftet dokument i Bruxelles-konventionens artikel 50's forstand, når det i gældsbrevet udtrykkeligt er bestemt, at det kan tjene som grundlag for fuldbyrdelse, og når det efter lovgivningen i den stat, hvor det er oprettet, kan tjene som grundlag for tvangsfuldbyrdelse, dog med det forbehold, at fogedretten kan nægte at efterkomme rekvirentens anmodning om tvangsfuldbyrdelse, hvis der fremsættes indsigelser mod grundlaget for fuldbyrdelsen, og det findes betænkeligt at fremme forretningen?

Såfremt spørgsmål 1 besvares bekræftende:

2) Bevirker det forhold, at rekvisitus, mens der verserer en appelsag (konventionens artikel 36), flytter fra den stat, hvor fuldbyrdelsessagen blev indledt, og hans opholdssted er ukendt, da, at en begæring om anerkendelse af en retsafgørelse eller et officielt bekræftet dokument, der er fremsat over for den ret, der har den stedlige kompetence i henhold til konventionens artikel 32, stk. 2, skal afvises eller ikke kan tages til følge?«

Det første spørgsmål

12 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om et eksigibelt gældsbrev, som er oprettet uden medvirken af en offentlig myndighed, er et officielt bekræftet dokument i den forstand, hvori udtrykket anvendes i Bruxelles-konventionens artikel 50.

13 Unibank har anført, at dette spørgsmål må besvares bekræftende. Derimod har Flemming Christensen, den tyske regering og Det Forenede Kongeriges regering samt Kommissionen gjort gældende, at udtrykket »officielt bekræftet« (»authentique«) betyder, at de regler om fuldbyrdelse, der er fastsat i Bruxelles-konventionen, ikke gælder for et hvilket som helst dokument, men kun for dokumenter, hvis ægthed er attesteret af en offentlig myndighed, der har kompetence hertil.

14 Indledningsvis bemærkes, at Bruxelles-konventionens artikel 50 med hensyn til eksigibiliteten i de andre kontraherende stater sidestiller »officielt bekræftede dokumenter, der er udstedt og eksigible i en kontraherende stat«, med retsafgørelser i konventionens artikel 25's forstand, idet den fastslår, at bestemmelserne om fuldbyrdelse i konventionens artikel 31 ff. finder anvendelse. Formålet med de nævnte bestemmelser er nemlig at virkeliggøre et af Bruxelles-

konventionens grundlæggende mål, som er i så vidt omfang som muligt at opnå fri bevægelighed for domme ved hjælp af en enkel og hurtig eksekvaturprocedure. (jf. dom af 2.7.1985, sag 148/84, Deutsche Genossenschaftsbank, Sml. s. 1981, præmis 16, og af 2.6.1994, sag C-414/92, Solo Kleinmotoren, Sml. I, s. 2237, præmis 20).

15 Når dokumenter, der henhører under Bruxelles-konventionens artikel 50, fuldbyrdes på samme betingelser som retsafgørelser, må disse dokumenters ægthed godtgøres på en måde, der ikke kan anfægtes, således at retten i den stat, begæringen rettes til, kan forlade sig på, at de er ægte. Da dokumenter oprettet mellem borgerne indbyrdes ikke i sig selv har denne karakter, er det nødvendigt, at en offentlig myndighed — eller et andet organ, der af den stat, hvor dokumentet er udstedt, er bemyndiget hertil — medvirker, for at der kan tillægges dem egenskab af officielt bekræftede dokumenter.

16 Denne fortolkning af Bruxelles-konventionens artikel 50 støttes af Jenard-Möller-rapporten om Lugano-konventionen (EFT 1990 C 189, s. 57, herefter »Jenard-Möller-rapporten«).

17 I Jenard-Möller-rapportens punkt 72 anføres det, at repræsentanterne for de stater, der var medlemmer af Den Europæiske Frihandelssammenslutning (EFTA) havde anmodet om, at det blev præciseret, hvilke betingelser officielt bekræftede dokumenter (»actes authentiques«) skal opfylde for at blive anset for ægte i Lugano-konventionens artikel 50's forstand. Rapporten nævner tre betingelser, nemlig følgende: »Dokumentets ægthed skal attesteres af en offentlig myndighed, godtgørelsen af dets ægthed skal vedrøre dets indhold og ikke kun f.eks. underskriften, [og] dokumentet skal i sig selv være eksigibelt i den stat, hvor det er udfærdiget.«

18 Ifølge denne rapport er det derfor uomgængelig nødvendigt, at en offentlig myndighed medvirker, for at et dokument kan betegnes som et officielt bekræftet dokument i Lugano-konventionens artikel 50's forstand.

19 Det må erkendes, at artikel 50 i Bruxelles-konventionen og i Lugano-konventionen ikke havde samme ordlyd på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen, og at Jenard-rapporten om Bruxelles-konventionen (EFT 1979 C 59, s. 1) ikke angiver, hvilke kriterier de officielt bekræftede dokumenter skal opfylde, men blot gengiver de betingelser, der er opstillet i Bruxelles-konventionens artikel 50.

20 Imidlertid var den eneste forskel i formuleringen på dette punkt mellem de to konventioners tekst, at Bruxelles-konventionen anvendte udtrykket »forsynes med fuldbyrdelsespåtegning«, mens det udtryk, der anvendes i Lugano-konventionen, er »erklæres for eksigible«. Desuden fremgår det af punkt 29 i rapporten fra De Almeida Cruz, Desantes Real og Jenard om den tredje tiltrædelseskonvention (EFT 1990 C 189, s. 35), at man ved i denne konvention at vælge at anvende samme ordlyd for så vidt angik Bruxelles-konventionens artikel 50, som man havde anvendt i Lugano-konventionens artikel 50, ville tilpasse de to konventioner til hinanden, idet de nævnte udtryk blev anset for at have praktisk talt samme betydning.

21 Herefter må det første spørgsmål besvares med, at et gældsbrev, der er eksigibelt efter lovgivningen i den stat, hvor det er udstedt, men hvis ægthed ikke er attesteret af en offentlig myndighed eller et andet organ, der af denne stat er bemyndiget hertil, ikke er et officielt bekræftet dokument i den forstand, hvori udtrykket anvendes i Bruxelles-konventionens artikel 50.

Det andet spørgsmål

22 Når henses til besvarelsen af det første spørgsmål er det ufornødent at træffe afgørelse om det andet spørgsmål.

Sagens omkostninger

23 De udgifter, der er afholdt af den tyske regering, Det Forenede Kongeriges regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Bundesgerichtshof ved kendelse af 26. juni 1997, for ret:

Et gældsbrev, der er eksigibelt efter lovgivningen i den stat, hvor det er udstedt, men hvis ægthed ikke er attesteret af en offentlig myndighed eller et andet organ, der af denne stat er bemyndiget hertil, er ikke et officielt bekræftet dokument i den forstand, hvori udtrykket anvendes i artikel 50 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige

Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse og ved konventionen af 25. oktober 1982 om Den Hellenske Republiks tiltrædelse.

Puissochet Moitinho de Almeida Edward

Sevón Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. juni 1999.

R. Grass — J.-P. Puissochet

Justitssekretær — Formand for Femte Afdeling